

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, één ware God, amen.

Liefde

Al bezit ik alle kennis en heb ik een geloof zo sterk dat ik een berg in de zee kan laten storten - heb ik de liefde niet, dan ben ik desalniettemin 'niets' (*1 Korintiërs 13:1-3*). Het is wel knap (!), het geloof hebben om een berg te kunnen verplaatsen, maar wat bereik je ermee zonder liefde? Liefde is het allergrootste Goed dat wij als mensen hebben. Maar wat is het precies?

Wij kennen liefde als een *gevoel* of als een *kracht* die ons kan voortstuwen, maar liefde vormt ook de kern van ons bestaan en identiteit. Liefde is vaak de reden waarom wij bepaalde dingen doen. Liefde bepaalt hoe wij met elkaar omgaan. Dat kan met geduld en vol vreugde voor elkaar zijn; in andere gevallen is het zonder jaloezie, verdragend en ondersteunend (*1 Korintiërs 13:4-7*). Denk bijvoorbeeld aan een zuster die extra zorg aan haar patiënt toont, of een broeder die anderen vanuit zijn vakkennis helpt of zijn naasten opvoedt (*Lucas 10:25-37*). Liefde kunnen wij delen met onze ouders, kinderen, vrienden, partners, met God en onszelf. Maar wij tonen liefde ook aan overleden geliefden: de band met hen blijft intact in onze harten en gedachten. Het maakt hierbij niet uit hoe lang geleden deze dierbaren uit onze levens zijn verdwenen. In onze harten en gedachten zullen zij er altijd zijn, en dit dankzij de liefde die we voor hen hebben. Zo zijn we doorgaans regelmatig ook met hen actief bezig, denk aan het herdenken door hun graven te bezoeken of in onze gebeden tijdens de kerkdienst. Waar ter wereld je ook bent geboren, wij als mensen delen met elkaar dat wij ervan *houden om geliefd te zijn* en dat wij de liefde nodig hebben. Het is een fundamentele basisbehoefte.

De liefde is zo rijk dat het onderverdeeld kan worden in ten minste zeven vormen. Deze vormen kennen hun eigen bijzonderheden, maar onthoud dat zij in de kern hetzelfde zijn. De zeven vormen van liefde zijn:

1. *Zelf-liefde*
2. *Vriendschapsliefde*
3. *Familie-liefde*
4. *Erotische liefde*
5. *Liefdadigheid*
6. *Onvoorwaardelijke liefde*
7. *Zelfopoffering*

Ik zal deze zeven vormen van de liefde kort aanstippen en uitleggen waarom de liefde Schoonheid bezit, Goed is en - door kracht te geven aan ons geloof en onze hoop - ons bij de Waarheid brengt. De zeven liefdes zal ik uitleggen beginnend met de meest individuele liefdesvormen en eindigend bij de meest algemene zin van liefde. Dit zodat we als laatst de hoogste vorm van liefde behandelen, de liefde in zijn meest algemene zin.

1) Zelfliefde

Ik begin bij de vorm van liefde die het meest bekend is in onze tijd, namelijk 'zelf-liefde'. Zelfliefde is erg belangrijk, want wanneer je niet van jezelf kan houden, dan ben je ook niet in staat om van anderen te houden (*Johannes 4:9*). En, net zo belangrijk: anderen kunnen dan ook niet van jou houden. Bijvoorbeeld: een 15-jarig meisje dat op de middelbare school met niemand contact heeft en zich thuis en op school minderwaardig voelt, kan lastig vrienden maken en moeilijk de vreugde in haar leven met anderen delen; voor anderen is het net zo lastig om contact met haar te maken, omdat zij er zelf nog niet voor open staat. God *gebiedt* ons dus zelfs om van onszelf te houden, net zoveel als dat wij van anderen houden (*Mattheus 22:39*). Het is dus belangrijk dat je je geliefd voelt (*Johannes 4:14*). Hoe voel je je eigenlijk geliefd?

Zelf-liefde ervaren begint met de erkenning van de meest simpele vorm van het 'zijn' van een mens, namelijk het besef dat jij met een reden op aarde bent gekomen. Je hebt een doel in het leven. Simpel gezegd: niet alleen 'je mag er zijn' maar ook en juist 'jij doet er toe'. Daarom is het ook belangrijk om te bidden, want je moet voldoende van jezelf houden om te durven op Gods deur te kloppen (*Mattheus 7:7*) en in het gebed zijn er allerlei redenen te vinden om God lief te hebben. Wij zijn allemaal het *waard* om geliefd te worden. Soms tonen wij onze *meerwaarde* in het gebruik van onze talenten (*Mattheus 25:14-30*). Dit is echter niet een doorslaggevend punt maar juist een meer waarde, het woord zegt het zelf al. Wij personen zijn in het begin al waardevol: ieder persoon heeft waarde en wij verdienen alleen al om die reden respect en liefde. Geliefd worden hangt dus niet af van de *meerwaarde* van jouw talenten, maar juist aan hetgeen jou tot mens maakt: te weten, jouw menselijke waardigheid. Onthoud dat goed.

2) Vriendschapsliefde

Een tweede vorm van liefde is 'vriendschapsliefde'. In jouw meest naaste vrienden zie jij een reflectie van jezelf: je zou kunnen zeggen dat je veel gemeen hebt met jouw drie beste vrienden. Zoals je van jezelf kan houden, houdt je dus ook van hun. Een vriendschap ontstaat vaak uit 3 verschillende onderdelen.

i) nut, ii) plezier of iii) het Goede.

- i) Nuttige vrienden zijn vaak vrienden die tijdelijk zijn het is over het algemeen een zakelijke relatie, vaak van kortere duur en wat 'botter' dan de liefde die je met vrienden die je dagelijks spreekt hebt. Zodra er bijvoorbeeld geen contact meer onderhouden wordt doordat er geen nut meer in zit om contact te onderhouden de vriendschap ook vervaagt. Iedereen gaat zijn of haar weg zodra het nut van de vriendschap er niet meer is.
- ii) Vriendschap gebaseerd op plezier draait om gedeelde interesses die de vriend heeft, zoals humor of hobby's. Met deze vrienden sport je samen, speel je spellen en ga je naar festivals of theatervoorstellingen. De liefde hangt af van de eigenschappen die de vriend heeft.
- iii) Als laatste zijn er vriendschappen die zich richten op het Goede. Deze soort vriendschap helpt jou waar jij hulp kan gebruiken, in plaats van dingen van jou te verlangen. Goede vrienden geven onbaatzuchtig en in *jouw* belang. Moet jij bijvoorbeeld naar een Geneesheer, maar lig jij verlamd in bed, dan dragen jouw vrienden jouw bed om voor jouw genezing te zorgen (*Marcus*

2:1-5). Goede vrienden zijn loyaal, betrouwbaar en helpen jou in jouw zoektocht om een beter mens te worden en om jouw geloof te sterken (*Sirach 6:5-17*).

Daarnaast zijn er afgeleide vormen van vriendschapsliefde, zoals gastvrijheid in de vorm van liefde voor vreemden en de diepe band die je met een auteur kunt hebben van reeds duizenden jaren geleden. Alle genoemde onderdelen - dus nut, plezier en het Goede - zijn vormen van vriendschapsliefde, maar alleen vriendschap gebaseerd op het Goede is als een drievoudig snoer dat haast niet te breken is (*Prediker 4:12*). Deze vrienden heb je nodig om jou te helpen opstaan, als je alleen bent is er niemand om jou bij te staan, advies te geven of troost te bieden (*Prediker 4:10*). Zo'n levenslange vriendschap heb je vaak met jouw broers en zussen (*Spreuken 17:17*), maar ook met jouw levenspartner. Je hebt deze vrienden nodig om voor jou recht te spreken of jou te behoeden voor onheil (*Genesis 18:16-33*). Koester deze goede vrienden.

3) Familieliefde

Dat brengt mij ook bij de eerste vriendschap die de mens leert kennen, namelijk familie-liefde. In het gezin krijgt een kind vanaf het eerste moment **zorg** en **vertrouwen** (*Josua 2:12-13*). Besef wat dat inhoudt: de *zekerheid* dat er voor jou wordt gezorgd en het vertrouwen dat jij altijd kunt *bouwen* op jouw familie: zij staan altijd voor jou klaar (*Lucas 11:13*). De eerste bouwstenen voor jouw, zelfliefde en vriendschapsliefde, worden voornamelijk door jou familie gelegd.

Familie-liefde onderscheidt zich doordat je een eenheid vormt: je bent letterlijk onderdeel van hetzelfde lichaam. Wij zeggen ook weleens '*Mijn eigen gebeente, mijn eigen vlees*' (*Genesis 2:23*). Het is daarom ook vaak makkelijk om gelijkenissen in de gehele familie te zien (bijvoorbeeld in bepaalde humor of een talent) en jouzelf als een 'kopie' van jouw ouders, broer(s) en of zus(sen) te beschouwen. De herkenning van jouw eigen identiteit in jouw familie bepaalt of jij voldoende hebt aan jouw familie-liefde, of jouw blik naar buiten werpt vanwege een gemis in jouw hart (*Spreuken 22:6*).

Familie-liefde is verder uniek doordat je jouw eigen familie niet kunt kiezen: je wordt als het ware in deze wereld 'geworpen' en je moet het doen met die ene zus waar je soms wat minder goed mee kan omgaan, of je hebt juist geluk dat die ene broer dezelfde hobby's heeft. In de Storge, familie-liefde, is wederkerigheid geen voorwaarde. Vandaar dat wij elkaar 'broeders' en 'zusters' noemen wanneer wij in liefde tot elkaar spreken (*Romeinen 12:10*). Wij houden van een broer of een zus omdat hij of zij familie is, niet omdat hij of zij iets voor ons heeft gedaan of bereikt. Wij houden van onze broer of zus *zelfs* als wij niet terug geliefd worden (*Genesis 45:1-15*). Als iemand dus zegt: 'Ik heb God lief!' maar zijn broeder haat, dan liegt hij, want hoe kan hij zijn broeder die hij ziet niet liefhebben, maar God die hij niet heeft gezien wel liefhebben? (*1 Johannes 4:20*). Zorg er dus voor dat je je hebt verzoend met jouw broeder, voordat je jezelf tot God richt (*Mattheus 5:21-24*).

Kortom, in een gezin ben je geen 'losse vinger', maar onderdeel van dezelfde hand en hetzelfde lichaam. Delen met jouw familie, al verlies je er zelf iets mee, maakt jou blij want het is alsof je het voor jezelf doet.

4) Erotische liefde

De meest spannende vorm van liefde is erotische liefde. Het is bijna niet weg te denken, want erotische liefde correspondeert met onze basisbehoefte om onszelf voort te planten en deze ervaring in het huwelijk is iets waar velen naar uitkijken. Maar waarom spreekt deze vorm van liefde ons zo tot de verbeelding?

Het antwoord is dat *erotische liefde* ons bewust maakt dat we iets missen in het leven wanneer wij alleen zijn (*Prediker 4:9*); wij zoeken om die reden continu naar onze wederhelft. Maar waar komt dat verlangen vandaan? Wij vinden het antwoord in het eerste huwelijk, die van Adam en Eva. Eva is geschapen uit de rib van Adam en doordat twee zielen oorspronkelijk één lichaam waren, zoeken wij onze wederhelft weer (*Genesis 2:22*). Doordat wij zonder die ander voor de helft door het leven gaan, is het alsof wij – tot het huwelijk – met één vleugel vliegen. Het is dan ook niet zo raar dat wij herhaaldelijk zondigen en fouten maken, want wij leven singel immers maar ‘op halve kracht’.

Maar op het moment dat wij onze geliefde voor het leven vinden, kunnen wij stap voor stap voorbereiden op de éénwording die gezegend wordt met het Heilige Sacrement van het Huwelijk. Die voorbereiding op de één-wording begint met de spirituele, emotionele en fysieke toenadering. Pas wanneer je een persoon zodanig vertrouwt dat je hem of haar toelaat om jouw gedachten naakt te zien en vertrouwt dat jouw kwetsbaarheid met zorg beantwoord wordt, kun je ook fysiek jezelf ontbloten in het Huwelijk – maar niet eerder. Pas dan kun jij weer één lichaam worden (*Marcus 10:8*), en samen werken naar de terugkeer van jullie beginsituatie - waarbij alle goede eigenschappen van een persoon worden versterkt (de deugden) en de slechte eigenschappen van een persoon worden verminderd (de zonden). Je bent samen op reis en met beide vleugels vlieg je terug naar het Paradijs waar God samen met Adam en Eva wandelde.

5) Liefdadigheid

Het grootste gebod dat God ons heeft gegeven is: Heb God lief en u naaste zoals uzelf (*Mattheüs 22:39*). Dit zijn twee kanten van dezelfde medaille die in liefde als liefdadigheid samenkomen. Deze liefdesvorm leert Christus ons met het verhaal van de arme weduwe: zij had nagenoeg geen enkel bezit, maar gaf toch twee muntjes – op dat moment haar ‘leven’ – als gift voor de armen. God zegt hierover: *‘Ik verzeker jullie, die arme weduwe gooide meer in de offerkist dan alle anderen. Want allen gooiden er iets in van hun overvloed, maar zij gooide er van haar armoede alles in wat ze had, heel haar levensonderhoud’* (*Marcus 12:41-44*).

De arme weduwe gooide twee muntjes in de offerkist die toen nog minder dan een eurocent waard waren. Toch wordt juist dat gewaardeerd! Wanneer wij niet in onze beperking denken dat wij *niets* te geven hebben, maar de glas als ‘halfvol’ zien, dan geven wij de mogelijkheid aan God om met die liefdevolle kleine gave een wonder te verrichten. Dat lezen wij ook in het verhaal van de vijf broden en twee vissen: voor 5.000 man is dat niet veel voedsel, maar indien dat beetje dat je wel hebt aan God wordt aangeboden, dan kan Hij, via jouw offer, grootse daden verrichten en zal jouw offer zijn vruchten afwerpen (*Johannes 6:9*).

Concreet houdt *liefdadigheid* dus in dat je tijd, energie, kennis of geld geeft aan diegenen die het nodig hebben (*Mattheus 25:35-36*). Hierbij is het wel van belang dat je niet geeft van jouw overvloed, maar juist vanuit naastenliefde. Je zorgt dus uit liefde voor de men die daar behoefte aan heeft in de samenleving en geeft vrijgevig aan hen. Zo zegt Sint Isaak de Syriër dan ook: *'Heb de armen lief, opdat jij door hen genade vindt'*.

6) Onvoorwaardelijke liefde (1): ouder naar kind

Deze vorm van liefde kennen wij onder meer als de onvoorwaardelijke liefde van een ouder voor zijn kind. Wanneer een kind ziek is, dan kan die ouder vanwege de zorgen en de plaatsvervangende pijn die zijn kind voelt, niet slapen. Maar hoeveel liefde wij ook ontvangen van onze ouders of geven aan onze kinderen, zo veel meer liefde heeft God die volmaakt is ons te geven: *'Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft'* (*Johannes 3:16*). Dit is dus een onbaatzuchtige liefde die schenkt en niets terug verwacht voor de geschonken liefde. Sint Isaak de Syriër schrijft hierover door te zeggen dat het Zijn bedoeling is dat wij *'betoverd worden door Zijn liefde toen Hij de gelegenheid verschaftte de macht van het Koninkrijk der hemelen te tonen - die uit liefde bestaat - door de dood van Zijn Zoon'*.

Ondanks dat wij het als zondaars niet waard zijn, toont God ons Zijn genade door Zijn eigen zondeloze Zoon op te offeren voor onze zonden. God vraagt ons daarom niet *'waarom heb je gezondigd?'*, maar Hij vraagt ons *'waarom heb je geen berouw getoond?'*. Door berouw te tonen en Gods liefde te ontvangen schrijf je fouten uit het verleden in het zand van de grond van je af (*Johannes 8:6*) en valt de zonde weg als een druppel in de *oceaan van de liefde* die God is. Berouw is als een schip met een lading aan eerbiedig ontzag, dat ons bij het oversteken van de zee naar de goddelijke haven brengt, van de liefde die zoeter dan het leven is. Kort gezegd is God in jouw hart. Om die reden heeft God de mens geschapen met een vrije wil (*Genesis 2:7*): het is aan ons om terug te keren naar Hem in Christus (*Johannes 14:6*).

Onvoorwaardelijke liefde, toont zich met name in de nederigheid die Christus ons heeft laten zien door de voeten van Zijn discipelen te wassen (*Johannes 13:3-17*). Wij leren hieruit dat ook wij dagelijks de voeten van onze naasten moeten wassen, door te kijken naar welke behoeftes zij hebben en wat wij voor hen kunnen betekenen. Zonder liefde zouden wij niet onbaatzuchtig voor anderen kunnen zijn, maar blijven wij egoïstisch en harteloos. God herhaalt vaak dat hij teleurgesteld is in mensen die traag zijn van hart (om te geloven), omdat in het hart van de mens het begin van al zijn handelingen ligt (*Marcus 7:21*). Zorg er dus voor dat jouw hart is gebouwd op het fundament van *Agape*, zodat het onbeweegbaar is en gebouwd is op een vast fundament, te weten: Christus (*Mattheüs 7:21*).

Let op: onvoorwaardelijke liefde, kent naast de liefde van God voor ons, als andere kant van de medaille de liefde van ons naar God toe. Die laatste vorm van liefde noemen wij *zelfopoffering*.

7) Onvoorwaardelijke liefde (2): zelfopoffering

De grootste vorm van liefde die wij als mensen kunnen tonen is *zelfopoffering*. Denk aan een dochter die haar opleiding voortijdig stopt om voor haar zieke moeder te zorgen, een partner voor de mantelzorg parttime werkt, een ouder die ten koste van zichzelf dagelijks klaar staat voor het gezin en ervoor zorgt dat niemand iets tekort komt of een kind dat zijn nier afstaat voor een ander (*Psalm 26:2*). Maar ook zoiets als dichtbij de familie wonen in plaats van in het buitenland is een stille, maar krachtige vorm van opoffering.

Zelfopoffering is de ultieme vorm van liefde, want je geeft uit liefde alles op. Een martelaar is dus iemand die bereid is te sterven voor zijn geloof en getuigenis aflegt voor de Waarheid (*Johannes 14:6*). Christus zelf is een offer: het Lam van God dat de zonden van de wereld opneemt (*Johannes 1:29*). God zegt over liefde als matelaarschap: '*Liefde die groter is dan dit, bestaat niet: dat een mens zijn leven voor zijn vrienden aflegt*' (*Johannes 15:13*). De hoogste vorm van liefde is dus de daad van zelfopoffering die in vrijheid op zich wordt genomen zonder iets terug te verwachten (*Lucas 17:9-10*). Het is als het ware een tweede natuur van een persoon en onderdeel van zijn karakter. Bijvoorbeeld door het continu luisteren naar wat de ander wil in positieve woorden, giften, samen zijn, lichamelijk of verbaal contact en dienaarschap. Want net zo als liefde je kroont, zo zal zij je kruisigen. Martelaarschap komt, bij de gratie Gods, het meest dichtbij de Goddelijke liefde die van de hemel naar aarde afdaalt (*1 Johannes 4:8*).

Door onze opoffering en martelaarschap worden wij één met God en elkaar; liefde als *zelfopoffering* gaat dus een stap verder dan *erotische liefde* omdat je niet slechts met één andere persoon samensmelt, maar juist met de gehele schepping en diens Schepper. Liefde als *onvoorwaardelijke liefde* is de liefde van God naar ons als mens toe. Maar de mens die in vrijheid ervoor kiest om zijn leven op te geven voor God is de hoogste vorm van liefde die de mens kan tonen. Je offert jouw gebroken hart als zuiver offer aan God. De schat die liefde als *zelfopoffering* geeft, is dat opoffering geen uitputting kent: het is als een in een persoon ontspringende waterbron die eeuwig leven biedt (*Johannes 4:14*). Je gaat door opoffering werkelijk op in het Lichaam van Christus. Je bent in Gods hart, waardoor je de geheimen van je eigen hart leert kennen, en in die kennis ben jij deel van het Levenshart. Met het martelaarschap vliegen wij op de vleugels van het geloof en klimmen wij op de hemelse ladder naar God toe (*1 Johannes 4:16*).

Afsluiting

Samengevat is liefde zelfrespect, vriendschap, de zorg van de familie, spirituele/emotionele en fysieke één-wording, liefdadigheid, overgave en offergave. Sint Isaak de Syriër vertelt een prachtig verhaal over Woestijnvader Agathon die het voorgaande samenvat:

'Abba Agathon, die meer ervaren was dan de kluizenaars van zijn tijd, was een man die meer dan anderen de stilte en het zwijgen vereerde. Hij ging eens naar een festival om zijn handwerk te verkopen; daar vond hij een vreemdeling die ziek lag op straat. Hij huurde vervolgens een huis en bleef bij hem. Hij werkte met zijn eigen handen en gaf wat hij op de man verdiende uit aan de huur. Op deze manier diende hij de ziek man voor zes maanden tot hij herstelde. Er wordt gezegd dat Abba Agathon altijd zei: "Ik zou graag een melaatse vinden en hem mijn lichaam geven en ik het zijne in ruil neem". Hier hebben we de volmaakte liefde'.

Wij hebben nu een beter begrip van wat liefde is, en kort aangestipt hoe je liefde verkrijgt. Maar wat nou als de liefde in jouw leven afwezig is? Zou het gemist moeten worden en iets moeten zijn waar je naartoe moet streven? Het antwoord is natuurlijk: een volmondige ja! Zonder liefde verliezen wij iets kostbaars aan het leven op aarde en onderscheiden wij ons onvoldoende van de andere levende wezens, zoals planten en dieren. Een leven zonder liefde is als een roos ruiken met een verstopte neus. Pas wanneer je jouw hart openstelt voor de liefde voor jezelf, van anderen en bovenal van God, kun je de heerlijke geuren ruiken, prachtige kleuren intens ervaren en het engelengezang van de hemel horen. Dorst dus naar Christus, zodat Hij je dronken maakt met Zijn liefde.

Het is als mens niet mogelijk om een engel te worden, maar dankzij de barmhartigheid van God kunnen wij toch op Christus lijken. Wij kunnen dankzij Zijn barmhartigheid in onze harten - naar het evenbeeld van God - liefde hebben voor heel de Schepping. Geprezen zij de HEER, Amin.